

*** Julianaschool.**

Een jaar of twee geleden waren wij in de Verenigde Staten in de staat Washington. Ergens in een uithoek passeerden we een plaatsje waar een antiek (museum) schooltje uit 1915 aangekondigd werd.

Daar werd een bouwwerk gekoesterd uit een ver verleden.

Op dat moment realiseer je je dan dat je zelf al jaren in een historisch gebouw mag werken dat bij het ingaan van de nieuwe eeuw de respectabele leeftijd van 88 jaar heeft bereikt.

In augustus 1912 werd de eerste steen gelegd van een voor die tijd modern schoolgebouw dat geheel voldeed aan de eisen die het onderwijs van die tijd stelde aan de huisvesting.

Uit de vorige eeuw stamde de oude school aan de overkant van de weg.

Op 17 november 1910 kwam er een klacht bij de gemeenteraad binnen waarbij gesteld werd dat de "privaten" nodig moesten worden vernieuwd. De raad besloot B en W op te dragen de klacht te onderzoeken en na te gaan of een en ander hersteld zou kunnen worden. Vijf maanden later kwam de schoolkwestie weer in de raad. Herstel zou te veel gaan kosten, een voorstel tot nieuwbouw werd aangenomen. Het antwoord op deze vraag lag voor de hand. Het terrein naast de kerk was eigendom van de gemeente. Bovendien stond de nieuwe meesterswoning uit 1885 ook al aan deze kant van de weg.

Twee raadsleden, de heren van der Meulen en Plekkenpol echter gingen dwarsliggen. Zij wilden dat de nieuwe school gebouwd zou worden bij de kruising van de Scheggertdijk en de Almenseweg (voor de aanleg van het kanaal kruiste de Almenseweg de Scheggertdijk). Zij kozen voor deze oplossing om de kinderen uit Harfsen ter wille te zijn. Het college was echter goed geïnformeerd, want zij wisten voor te rekenen dat de gemiddelde afstand voor alle kinderen naar de school op die plek 25,4 minuten was en naar het dorp bij de kerk 24,8 minuten. Voor 58 kinderen was de afstand naar het dorp korter en voor 61 kinderen langer, de kinderen uit Laren en Warnsveld meegerekend.

Hierdoor weten we meteen dat het leerlingaantal 119 kinderen bedroeg in 1911 !

Gelukkig ging het collegevoorstel door want anders had de school korte tijd later weer afgebroken moeten worden in verband met de aanleg van het Twenthekanaal

Op 20 augustus 1912 vond de officiële opening plaats.

De Zutpense courant wijdde er het onderstaande artikel aan:

Almen, 20 augustus. Onder begunstiging van mooi weer werd heden middag de nieuwe Openbare School alhier geopend. Behalve de onderwijzers met de jeugd, waren om drie uur verschillende autoriteiten, het Almense muziekgezelschap en vele belangstellenden voor het gebouw vereenigd.

Nadat aan mevr. Van der Borch van wege den bouwmeester een ruiker overhandigd was, bood deze in gepaste woorden zijn werk aan den Raad en nodigde den burgemeester uit den gereedstaanden gedenksteen te plaatsen. De heer van der Borch bracht toen in herinnering de geschiedenis van dit bouwwerk en dankte en huldigde al degenen, bouwmeester en uitvoerders, den Raad en de Gezondheidscommissie, in 't bijzonder het lid Ten Bokkel Huinink, en sprak de wensch uit dat deze grote verbetering

zou strekken tot zegen van de inwoners van deze gemeente. De onderwijzers, in het bijzonder het hoofd, bracht hij een hartelijke gelukwensch en ten opzichte van de kinderen sprak hij de verwachting uit dat ze het mooie gebouw steeds uiterst netjes zouden behandelen, zodat het er over 10 jaar nog als nieuw uit zou zien. Hij drukte en de zorg daarvoor ernstig op het hart. De heer Appelboom, voorzitter van de schoolcommissie, die met de den Gemeenteraad en de Gezondheidscommissie bijna geheel voltallig aanwezig was, besprak de verschillende wijzen van opvoeden, volgens Spencer, Kant enz. die in de verschillende tijden gevolgd waren. De tegenwoordige manier kan in een school als deze tot zijn recht komen, de schoolcommissie verheugt zich zeer dat zulks hier wordt ingezien en dat de gemeente voor dezen vooruitgang de noodige gelden beschikbaar heeft gesteld.

De voorzitter der Gezondheidscommissie, dr. Van Dissel, besprak uitvoerig den ijver van den burgemeester voor dit mooie bouwwerk, de samenwerking van allen die tot welslagen hebben meegewerkt waaruit men weer zien kan dat eendracht macht maakt. Erts een modelschool tot stand gekomen. Hij verwacht dat de kinderen van heden, immers de burgers van morgen, erschoone vruchten van zullen plukken. Het laatst werd gesproken door den heer van Lohuizen, hoofd der school, welsprekende woorden van dankbaarheid, van blijdschap en van aanmoediging tot de kinderen om hun best te doen ook om in de nieuw school nooit iets te beschadigen. Een toepasselijk lied wed daarna door de kinderen gezongen en ten slofte algemeen het Wilhelmus, door het Julianacorps begeleid. De school heet "Julianaschool". Na de eerewijn werd ze bezichtigd.

Ze voldoet aan hoge eischen. Elk lokaal, er zijn er vier, heeft bijv. drie ramen in den lichtmuur. Deze kunnen volledig open, zelfs bij ongunstig weer zal door de groote dubbelglas tuimelramen wel altijd zooveel lucht kunnen toetreden dat er geen "schoollucht" is.

De schoolkinderen werden in en buiten de school onthaald en er werd feest gevierd. Er is dan ook wet een treden tot grote vreugde want in de oude school was in verschillend opzicht gevaar voor de gezondheid en waren er veel moeilijkheden voor vruchtbaar onderwijs.

De in het krantenartikel genoemde heer Lohuizen was hoofd der school van 1881 -1914. Hij heeft dus maar 2 jaar van de nieuwe school mogen genieten. Hoewel genieten.... de laatste jaren vielen hem zwaar.

"Later kwam ik bij meester Lohuizen. Daar ging het een beetje scheef. Hij was een uitstekende meester, ik hield erg veel van hem maar hij kon het niet meer baas. Raddraaiers van jongens maakten het zo bont. Meester Oosterkamp zou die jongens wel tam maken. Komt er 's middags een van die jongens terug. Meester Lohuizen zei; "Ga maar weer naar de andere klas". Soms, die jongen de kop op de bank. "Oh,' j zegt Lohuizen, "ik haal Oosterkamp wel even op!" Oosterkamp komt binnen stappen en meteen dat Oosterkamp bij hem is, zit dat jong onder de bank. Oosterkamp kon doen wat hij wou, hij kreeg hem niet los. Zijn aderen op zijn voorhoofd werden zo dik als zijn pink. Hij kon de bank en al met de jongen wel wegslepen, maar hij kreeg hem niet los. Toen zegt die oude meester heel verstandig: "Nou, we zullen Weenink wel even ophalen". Dat was de veldwachter, die woonden waar Wullink zijn bedrijf had. Lohuizen

was nog niet op de gang of die jongen kwam huilend onder de bank vandaan en ging op een draf naar het andere lokaal. *) 1

Een ingangsportaal met links en rechts ervan twee kapstoknissen, een brede gang en 4 lokalen. Aan beide zijden tegenover de lokalen een rij toiletten. Erg fris zullen die in die tijd niet geroken hebben want stromend water was er nog niet. De pomp die nog altijd voor de school staat voorzag in de watervoorziening en elektrische verlichting was ook nog toekomstmuziek.

Het uitbouwtje aan de linkervoorkant is nog ongewijzigd; hier werd de turf bewaard. Aan de andere kant was een identieke uitbouw; dit diende als leermiddelenberging of magazijn.

*"In de oorlog ('14 - '18) waren de kolen schaars. Maar turf was er nog aardig wat. Ik weet nog dat ze een keer een hele grote stapel turf voor de school hadden gezet. Hoger dan de school. Ze hadden dat zo helemaal rond gestapeld. Wij kinderen maakten daar gangen in, van binnen was het een soort huisje. De jongens hadden een brandglas en die probeerden die turf weer aan te krijgen. Nou ja, de meester merkte dat wel weer en dan kregen de jongens weer door de benen." *)2*

Een personeels kamertje of hoofdenkamer was in dit gebouw niet te vinden; daar bestond in die tijd nog geen behoefte aan.

Oud leerlingen zullen zich ongetwijfeld nog de grote bordstellingen herinneren met de schuifborden en in elke hoek van het lokaal een geweldige kachel.

Singel heeft lange tijd de taak gehad deze kachels 's morgens aan te maken.

Later zijn ze vervangen door oliekachels en pas in 1969 kwam er een centrale verwarming.

Aangezien het "schoolhuis" en de kerk er al stonden is het schoolplein en het dorpsplein niet veel veranderd. Oude foto's laten echter zien, dat tussen de bomen op het dorpsplein conifeertjes stonden. Meester Oosterkamp zag er streng op toe dat de lieve jeugd niet over deze boompjes heen sprong.

*Voor de school had je - waar nu de hoge bomen staan - een plantsoen met allemaal van die dennetjes. Die bomen waren toen heel klein. Als je dan naar huis liep en je greep zo met je hand door die dennetjes en de meester zag het, dan kreeg je strafregels mee naar huis. En als we 's avonds waren spelen en je liep zo door de dennetjes heen O, Wee, de volgende dag! Strafregels!! "Ik mag niet door de dennen lopen!" *)3*

Het schoolveld achter de school bestond nog niet, evenmin de aanbouw waar nu de kleuters gehuisvest zijn. Uit de schoolramen keek je uit op moestuinen en op de plaats waar nu de kleuters werken en (buiten) spelen lag de tuin van het schoolhuis met achterin een aantal fraaie fruitbomen.

De school beschikte overigens wel over een mooi schoolveld. Het terrein waarop nu de huizen van de Berkelweg gebouwd zijn en waar zeer recent het Rabo-bankje en de twee noodlokalen van de Julianaschool neergezet zijn bood voldoende ruimte. Een zeer oude foto laat zien dat dit terrein al gebruikt werd toen de oude school, waar nu Ons Huis staat nog in gebruik was.

Pas na de eerste wereldoorlog werd tussen de kerk en de school de "nieuwe" brandweergarage met de kerkenschuur gebouwd. In de tweede wereldoorlog, toen de

Duitsers zowel de school als het hotel gevorderd hadden, heeft de familie Ovink in dit schuurtje een Joodse familie verborgen gehouden.

Omdat de namen van de koninklijke familie in die tijd taboe waren, was de naam Julianaschool boven de ingang bedekt door een ervoor gespijkerde plank, vandaag de dag kun je de spijkergaten nog steeds zien!

In de dertiger jaren werd de uitbouw aan de rechterkant van de school verwijderd en op die plaats werd een aanbouw met erker gerealiseerd. Deze aanbouw werd het hoofde n kamertje.

Toen ik in 1968 op de Julianaschool kwam bestond dit kamertje nog. Het werd uiterst zelden gebruikt en zeker niet als personeelskamer.

Martin Jansen schrijft in het artikel over het zwembad dat in 1969 Almense jongelui in een brooddronken bui 's avonds laat het ondiepe bad (per ongeluk) lieten leeglopen. Dat was een ramp want hierdoor scheurde de bodem. Ik zat toen net in het zwembadbestuur en ik herinner me nog goed dat op een avond het stichtingsbestuur zitting hield in het hoofdenkamertje van de school en dat een voor een de jongelui op het matje werden geroepen en voor het bestuur verschenen. Bij de verbouwing van 1969 werd deze aanbouw gesloopt en vervangen door de huidige veel minder fraaie aanbouw. Tevens werd toen het nieuwe lokaal aangebouwd omdat de school te klein geworden was. Helaas gebeurde dit in een tijd dat men nauwelijks stil stond bij de vraag of een aanbouw of uitbreiding wel paste in de omgeving.

Tijdens de bouw en aanpassing verhuisden mijn collega's naar diverse vertrekken in "Ons Huis". Zelf zat ik in die tijd in het oude muzieklokaal in de fabriek achter de "piepe".

Dertig jaar geleden was de organisatie van het onderwijs wel even anders dan nu. Deeltijdarbeid bestond niet. Elke meester of juffrouw had een klas of combinatie van klassen waar je van maandagochtend tot vrijdagmiddag voor stond.

Aan het eind van het schooljaar riep meester van 't Sant de bemanning bij elkaar om mede te delen wie welke klas ging lesgeven. Dat was ongeveer de enige personeelsvergadering van het jaar. Ter gelegenheid hiervan werd meestal koffie besteld bij de Hoofdige Boer want koffie of thee op school was er niet bij.

Omdat meester van 't Sant tijdens en voor de verbouwing met zijn klas in "Ons Huis" had gezeten wegens het ruimtegebrek in de school kreeg hij van Tinie Mannen elke ochtend een kop koffie. Juffrouw Veenhouwer had daar lucht van gekregen en stelde na de verbouwing aan de orde dat het personeel wilde overgaan op het drinken van koffie. Meester van 't Sant vond dat dit niet nodig was maar de oppositie was ditmaal te groot. Een tijdlang bracht mevrouw Mannen koffie vanuit "Ons Huis". Vaak hadden we echter de indruk dat dit vocht het overblijfsel van een vorige avond was.

Uiteindelijk deed een Daalderop-kan zijn intrede.

In die tijd waren er uiteraard geen computers, tekstverwerkers, kopieermachines.

Ook de telefoon ontbrak.

Korte briefjes werden vaak door de 6^e klas een aantal keren overgeschreven om op die manier de ouders te informeren.

De jongens kregen handenarbeid en de meisjes nuttige handwerken.

In steeds sneller tempo echter begon de maatschappij te veranderen.

Al die veranderingen gingen Almen niet voorbij.

De lagere school werd basisschool en ging in plaats van 6 klassen 8 groepen tellen omdat de kleuterschool werd opgeheven.

De eerste jaren bleef het gebouw nog gehandhaafd, daarna moest het toch van een ruimtelijke integratie komen.

Dit is heel jammer geweest want daardoor werd een nauwelijks 25 jaar oud prachtig kleuterschoolgebouw opgedoekt en moesten de kleuters ondergebracht worden in de Julianaschool zonder dat er van uitbreiding sprake kon zijn. Er werd verbouwd, maar dit verfraaide de school niet bepaald. Door de groei van het leerlingaantal en de

klassenverkleining en de komst van een aantal asielzoekersleerlingen werd de school wederom te klein. Een herhaling van 1968!!

Twee maanden voor de millenniumwisseling betrokken twee groepen een noodlokaliteit op het terrein aan de Berkelweg. Waar we op een oud filmpje van net na de oorlog meester van 't Sant zien gymnastieken op het schoolveld staat nu het noodonderkomen.

In het voorjaar van 1999 lieten de gemeenteraadsleden duidelijk merken dat aanpassing en uitbreiding van het gebouw geen luxe zou zijn. Laten we hopen dat we niet lang na de eeuwwisseling getuige kunnen zijn van dezelfde activiteiten die we gedurende de laatste maanden rond de Almense kerk hebben kunnen waarnemen.

**)1 Jubileumboekje Julianaschool 1912-1987 "Herinneringen van Ome Dieks"*

**)2 Jubileumboekje Julianaschool 1912-1987 "Herinneringen van Mevr. W. Loman Pardijs, Mevr. R. Klein Kranenbarg Haarman, Chr. Haytink. W. Ruiterkamp, J. Pardijs*

**)3 idem 2.*

J. P. Dijkman

Enkele ontboezemingen van leerlingen uit 1999.

Mijn naam is Gor, ik zit in groep 7. Ik vind het heel leuk hier op de Julianaschool. Ik heb hier veel vriendjes. Er zitten 25 kinderen in het lokaal. Groep 7 en 8 zitten samen in een lokaal. Onze meester heet Henk Muileman maar wij noemen hem snorretje. Ik zit nog maar bijna een halfjaar hier maar het belangrijkste is dat je leert en dat je vriendjes hebt.

Gor.

We hebben een hele gave meester en hij heet Muileman. Wij krijgen 5 nieuwe computers allemaal met internet. Wij hebben een kleine school en er is ruimtegebrek. De meesters hebben gevraagd of ze noodlokalen konden krijgen. Eerst was het goed maar na een halve eeuw wachten kregen ze antwoord: Het was te duur en toen moesten ze nog langer wachten. Toen is besloten dat groep 5 naar de brandweer ging en groep 6 naar Ons Huis.

Stef.

We hebben een leuke school. Deze zomer vooral, we hebben veel gezwommen. Onze sporthal Overa is helemaal vernieuwd. Het is er heel mooi geworden. We zijn met de hele klas naar de droomshow geweest. Kirsten en Konjit hebben er in meegedaan. De hele klas groep 7/8 is er heen geweest.

Maarten

Wij Leendert en Jorn vinden het best leuk in groep 8. Want ten 1^e hebben we een toneelstuk op 26-11-99 (26 november 1999) en ten 2^e zijn wij de oudste en ten 3^e mogen wij op groep 1 en 2 passen.

Jorn en Leendert.

Het is een hartstikke gezellige school, goeie sfeer, iedereen kent elkaar. Als je moet trakteren praatje eens met iemand op de gang. Ik denk dat groep 1/2 de op 1 na leukste groep is {7/8 is het leukst) Als je moet oppassen, allemaal van die kleine ex-baby's om je heen. Lekker druk. Doeiepoei!!

Josefien.

De tijd schiet hier voorbij. Alweer bijna de Cito-toets. best spannend. Maar ja, soms mag je snoep meenemen voor tijdens de les!!!! Iedereen zegt dat het super moeilijk is, maar dat geloven wij niet. Dat zeggen ze alleen maar om ons te pesten!

Kirsten.

De uitvoering van het toneelstuk is op 26 november. We hebben er reuze zin in. We zijn best zenuwachtig voor, maar ik ben wel eens zenuwachtiger geweest, met de droomshow. Toen er opnames waren zat ik gewoon te trillen op mijn benen.

Konjit.

Na een tijdje oefenen moest het liedje moeilijker gemaakt worden, dus de tekst moest van het bord. Meester pakte de spons (dat is normaal) maar dan ging hij achter in de klas staan en gooide de spons tegen het bord. Toen gingen alle letters weg en iedereen lachen jongen! Ik durf te wedden dat niemand deze meester stom vindt.

Wout.

Meer had ik niet te vertellen. O, ja, toch wel. Op school heb ik juf Ina kunnen overtuigen dat mijn manier van plaatsen aangeven fijner is dan die in et boek staat aangegeven.

Dit is geschreven door *Floris.*

Hallo beste lezers.

Wij gaan schrijven over deze school. De school heet: Juliana school.

Ik zit in groep 7. De meester heet meester Muileman.

Nu zal ik de vakken opnoemen: rekenen, taal, geschiedenis, aardrijkskunde, spelling, enz.

Meesters zal ik nu opnoemen: Buitenhuis, Elly, Helma, Helen, Monique, Raymond. Ina is juf maar ook mijn moeder.

Henk.